

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA DE MALLORCA

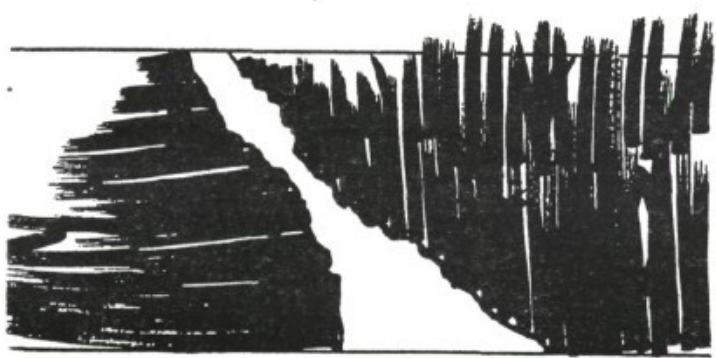

Número 99

OCTUBRE

Any 1994

FENT CARRERANY

Revista de l'Associació Cultural
"Fent Carrerany".
Maria de la Salut
Nº 0 - Juliol 86.

i

Novembre							Desembre						
DIL.	DIM.	DIEC.	DIJ.	DIV.	DS.	DIU.	DIL.	DIM.	DIEC.	DIJ.	DIV.	DS.	DIU.
1	2	3	4	5	6		1	2	3	4	5	6	7
7	8	9	10	11	12	13	8	9	10	11	12	13	14
14	15	16	17	18	19	20	15	16	17	18	19	20	21
21	22	23	24	25	26	27	22	23	24	25	26	27	28
28	29	30					29	30	31				

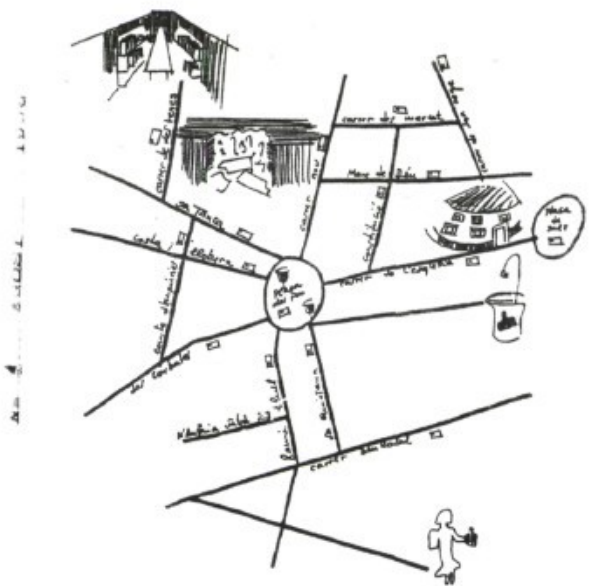
100

"FENT CARRERANY"

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
"FENT CARRERANY"
MARIA DE LA SALUT.

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
"FENT CARRERANY"
MARIA DE LA SALUT.

FENT CARRERANY

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
"FENT CARRERANY"
MARIA DE LA SALUT.

Sumari

Editorial i sumari	2
Possessions i camins de l'Arxiduc a Mallorca	3
Diccionari Particular	7
Festes de Maria-94	8
Sermó del 8 de desembre, festa major de Maria	9
Excursió a Fàtima	10
La segona Fira de Maria	11
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons d'interès	14
El temps. Temps passat	15
L'oposició fa a saber	16
Hostal de Can Gaspar	16
Als organitzadors del Play Back-94	16
A tu, Tomeu	17
Cooperativa de Treballadores Familiars de la Part Forana	17
Sa Ruta de s'Ensaïmada	18
Un servei social d'ajuda a domicili	18
Carrerany Esportiu: Futbol	19
Carrerany Esportiu: Waterpolo	20
Carrerany Esportiu: Escacs	21
Carrerany Esportiu: Ciclisme	22
100 Fent Carrerany 100	24

FOTOGRAFIES:

Diario de Mallorca
El Mirall
Excursionistes de Fàtima
Mancomunitat des Pla
Pere Ribas Colombram
Cop de Gas
F.C. Mariense
Club Ciclista de Maria de la Salut

EDITORIAL

Noranta nou...i cent. Quan començarem a parlar-ne semblava que no hi havíem d'arribar mai, però ja hi som. El número cent de FENT CARRERANY sortirà, si Déu ho vol, a finals de novembre, acompanyat de festes i de sarau.

A l'editorial del número 0, juliol del 86, parlàvem que la passa més difícil a fer és sempre la primera. I la férem. I ja en duim 99 de passes pel carrerany de la nostra revista. Aquelles paraules que ja anunciàvem **«Amb aquesta idea ha nascut l'Associació FENT CARRERANY, la qual vos convida a ser conreadors de la vida del nostre poble, de la seva cultura, i del seu futur. Aquesta revista que avui comença a treballar vol ser una de les seves eines»** segueixen ben vigents a hores d'ara. L'únic compromís que tenim és amb el nostre poble, amb la seva gent.

Volem seguir fent camí, fent carrerany, amb vosaltres, cap al futur. Veniu amb nosaltres. No hi pot haver futur si no hi ha molta gent que empeny, alhora, el present. Gràcies per fer-nos companyia.

FENT 100 CARRERANYS

EQUIP DE REDACCIÓ

Magi Ferriol Bauza
Pere Fons Pascual
Joan Gelabert Mas
Margalida Mas Vicens
Miquel Morey Mas
Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO

Gaspar Valero i Martí, Bartomeu Mulet Ramis, PP-UM, Independents de Maria, Miquel Oliver i Roig, Joana Gelabert, Amics d'en Bartomeu Colombram, Serveis Socials de la Mancomunitat, Cooperativa de Treballadors de la Part Forana, Pere Ribas Vicente, Joan Gual, Pep Ferriol Torelló. Club d'Escacs i Club Ciclista de Maria de la Salut

EDITA Associació Cultural FENT CARRERANY
Sant Miquel, 11 07519- Maria de la Salut

IMPRIMEIX Apóstol v Civilizador
Petra

Nº DEPOSIT LEGAL PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

POSSESSIONS I CAMINS DE L'ARXIDUC A MALLORCA

Dins del actes de les passades Festes de la Mare de Déu la nostra Associació organitzà una xerrada sobre la figura de l'Arxiduc, per tal de celebrar, també a Maria, l'Any de l'Arxiduc. El tema: Les possessions i els camins de l'Arxiduc Lluís Salvador a Mallorca. El ponent fou Gaspar Valero i Martí, bon coneixedor de la seva figura i millor coneixedor encara dels espais mallorquins que captivaren aquest noble il·lustrat europeu.

Amb l'ajuda d'unes diapositives, resseguí l'itinerari paisatgístic que tant interessà el personatge i que acabà formant part del seu patrimoni. Foren més de 150 les persones que al pati de Ca l'amo en Gaspar, escoltaren les explicacions del ponent. L'atenció dels assistents va ser total davant de les explicacions i comentaris d'en Gaspar Valero.

El text que acompanyava la projecció i que ajudà a conèixer un poc més la figura d'aquest personatge entranyable és el següent:

1 El personatge i el seu primer viatge a Mallorca

L'Arxiduc Lluís Salvador d'Habsburgo-Lorena i Borbon nasqué a Florència l'any 1847. Encara era molt jove, quan només tenia 20 anys, en 1867, arribà per primera vegada a Mallorca. Amb el temps, l'Arxiduc hauria d'arribar a ser el propietari de bona part de les finques situades entre Valldemossa i Deià.

El primer contacte de l'Arxiduc amb la contrada de Valldemossa i Deià fou per la Cova, per on es perderen. Era un dia de pluja i arribaren amb dificultat a les cases de Son Olesa, des d'on anaren a Valldemossa, i la primera impressió no fou gaire positiva. De camí cap a Sóller, on havien d'abandonar l'illa, el jove Lluís Salvador passà per Son Marroig i Deià. Aquesta zona ja li agradà més i s'interessà per la possessió de Son Marroig

2 Segon viatge. Ramon Llull i Miramar

En 1872 l'Arxiduc arribà novament a Mallorca. Aquesta segona visita seria la que el lligaria definitivament amb l'illa i amb l'àrea de Miramar. L'Arxiduc visità Miramar, on trobà les cases mig abandonades, amb els elements arquitectònics antics molt desfigurats. Un matrimoni major feien de majorals. L'Arxiduc s'interessà per la cova del Beat Ramon Llull, on pujà. Hi descobrí un relleu del segle XVII. Sembla que el Doctor Il·luminat l'inspirà, ja que allà fou on tingué la idea d'adquirir Miramar. Aleshores l'Arxiduc s'allotjava a Can Formiguera de Ciutat, un casal del segle XVII que fou residència del Comte Mal. Un dia, des de Palma anà a Pollença, per veure el ball dels cossiers acompanyat per

*Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria
(1847 - 1915)*

don Francesc Manuel de los Herreros

L'endemà des de Pollença havien d'anar a visitar la Vall d'en Marc. Però, com plovia, l'Arxiduc decidí anar a veure el propietari de Miramar que vivia a sa Pobla. El propietari, el pobler Joan Serra, acceptà vendre la possessió. Aquesta compra fou l'origen de les propietats de l'Arxiduc a Mallorca.

La història de Miramar és molt llarga. En 1274, la finca passà de Bartomeu Calafat al monestir de la Real. En 1276, el rei de Mallorca, Jaume II, canvià la possessió als monjos per na Matona de Deià, i cedi Miramar a Ramon Llull, perquè hi constituís la seu d'un col·legi de llengües orientals, per tal de convertir els infidels per la via de la paraula i de la filosofia. La comunitat franciscana de Miramar durà només alguns anys, i fou abandonada. D'aquella època no queden gairebé restes arquitectòniques, tot i que l'actual capella és l'hereva de la primitiva. La capella de Miramar és dedicada a la Trinitat. El retaule major conté una pintura que representa aquesta advocació. És una còpia de l'original del segle XVII, que feu reproduir l'Arxiduc. També s'hi conserva una imatge de la Mare de Déu de la Garde de Marsella, regal de l'emperadriu

Elisabet, la popular Sissi, a l'Arxiduc. Un altre dels punts històrics de Miramar és que hi funcionà la primera impremta de Mallorca, en 1487, per obra de l'impressor Nicolau Calafat.

L'Arxiduc immediatament es posà a restaurar les cases de Miramar i els seus voltants. Hi bastí un camí de carro, acabà un aiguavés de les cases, restaurà la façana i la torre, reconstruí la capella i arreglà les marjades, els corrals i hi féu un jardí. Un dels elements avui més representatius de Miramar és la columnata gòtica que procedeix del claustre de Santa Margalida. Aquest claustre estava situat en l'actual Hospital Militar; quan l'enderrocaren, a mitjan segle XIX, el mestre d'obres i polifacètic Pere d'Alcàntara Penya el va poder recollir i guardar en un magatzem. A la fi, el regalà a l'Arxiduc perquè el muntàs a Miramar. Miramar aviat fou el centre d'importants actes culturals, patrocinats per l'Arxiduc. Un bon record n'és el poema de Joan Alcover, reproduït en una làpida de la façana de Miramar:

Sempre visquí vora del mar,
mes, fins avui no el coneixia,
sobtadament, a Miramar,
m'ha revelat sa fesomia

3 Segueixen les compres Son Marroig

Després de Miramar, l'Arxiduc amplia la possessió amb la compra de petites finques. Ca na Matgina, Can Caleu, Ca l'Heura. Aviat, també adquirí una altra gran possessió, Son Galceran, propietat fins aleshores de don Perico Sampol. Vora Son Galceran, hi ha la talaia de Valldemossa, també dita talaia o torre de les Pites

L'Arxiduc l'adquirí en pública subhasta a l'Estat. És de planta circular. Durant la Guerra Civil serví de vigilància antiaèria, i hi havia dibuixos d'avions, per ajudar-ne a identificar-los.

La possessió de Son Marroig era considerada per l'Arxiduc com una de les cases millor situades de Mallorca, i volgué comprar-la. L'operació no fou fàcil, però, a la fi, en 1877 l'adquirí, tot i que hagué de pagar a la família Cortey, els propietaris, hereus del Marroig de la foradada, una quantitat molt superior a la que corresponia. Un dels elements arquitectònics més característics de Son Marroig és la torre de defensa, probablement del segle XVI. Defensava les cases de les freqüents incursions de corsaris, que aprofitaven el recer de la Foradada per desembarcar; és tradició que el darrer captiu fet pels moros a Mallorca era una dona de Son Marroig, capturada a finals del segle XVIII. La torre de Son Marroig, en època de l'Arxiduc, fou ornamentada amb dues finestres renaixentistes, del segle XVI, procedents d'un edifici derruït. L'Arxiduc emprengué una gran reforma a Son Marroig, i hi afegí tot el lateral nord, amb una bella galeria de cinc arcs. En la part posterior de les cases de Son Marroig, cap a llebeig, hi ha un jardinet amb bells elements ornamentals i amb un petit llac d'aigua. El famós mirador de Son Marroig és un templet de marbre de Carrara, concretament de Seravezza. Imita el que hi ha damunt la illeta del Jardí Pallavicini, a Pegli, a prop de Gènova. Actualment, a Son Marroig es pot visitar un autèntic museu dedicat a l'Arxiduc. Hi destaca el mobiliari, els llibres de l'Arxiduc, objectes ornamentals, pintures, records personals, etc.

4. L'Estaca, Son Moragues, Son Ferrandell, Son Gual, La Pedrissa, Font Figuera, Ca'n Costa, Can Mas del Pla del Rei, La Coma

Cases de Son Marroig, al terme municipal de Deia, una de les propietats més representatives de l'Arxiduc

Després de Son Marroig, l'Arxiduc comprà les vinyes situades en els costers de ponent de Miramar. Eren petites finques que totes juntes donaren lloc a l'actual finca de l'Estaca. A partir de 1878, l'Arxiduc feu construir les cases de l'Estaca. Tenen estil sicilià. Compten amb una terrassa davantera, a manera de mirador, i les estances tenen coberta de volta, de pedra de Santanyi. Les cases de l'Estaca compten amb capella i celler. En aquest celler s'hi produïa malvasia, que procedia de les vinyes de les marjades veïnes, originàries de Banyalbufar. Les cases foren durant anys la residència de Catalina Homar, fins que morí en 1905. Actualment s'hi han fet reformes, i la finca pertany a l'actor americà Michael Douglas.

En 1883 la gran finca de Son Moragues es posà en venda, i l'Arxiduc la comprà a Ignasi Moragues. Les cases de Son Moragues constitueixen un gran casal, amb elements del segle XVII. El portal forà és d'arc rodó i és presidit per l'escut de la família Moragues. L'Arxiduc hi constituí un museu balear agrícola. La gran possessió de Son Moragues dedicava bàsicament la seva producció a olivar, i les olives eren convertides en oli en la tafona de les cases, de dues bigues.

Després de Son Moragues, l'Arxiduc comprà Son Ferrandell, una altra extensa possessió que havia estat des del segle XV de la família Ferrandell, i més tard dels marquesos de la Romana. Una part important de la propietat de Son Ferrandell era la zona costera de la Cova, on hi ha unes cases i antigament hi havia un hort que s'alimentava de la font cabalosa que allà hi ha.

A la fi l'Arxiduc pogué adquirir una de les finques més necessàries per arrodonir la gran àrea de Miramar: Son Gallard. La finca era de don Faust Gual de Torrella, i havia quedat enmig d'altres finques arxiducals. El principal protagonista de Son Gallard és, sens dubte, santa Catalina Tomàs, que de joveneta visqué llargues temporades a la possessió.

Després de Son Gallard, l'Arxiduc comprà la possessió de Son Gual, situada vora el nucli urbà de Valldemossa, al comte de Sant Simon. Dins terrenys que aleshores eren de Son Gual, s'hi feu una capelleta en record de la predicació de sant Vicenç Ferrer, en 1413. Contén que feu el sermó de damunt una olivera. Aleshores, es posà a ploure. Els més descreguts, començaren a córrer i es banyaren, els que escoltaven, es veren protegits per un miraculós recer. L'Arxiduc feu restaurar la capelleta.

L'extrem nord-est dels territoris de l'Arxiduc fou la possessió de la Pedrissa, que arriba fins a la cala de Deià. La finca de la Pedrissa compta en la seva costa amb una impressionant talaia de defensa, construïda en 1613. Es comunicava amb la talaia de Valldemossa i amb la torre Picada, vora Sóller. L'estat la subhastà i la comprà Jeroni Rius, de qui l'Arxiduc l'adquirí alguns anys després. Entre el Port de Valldemossa i l'Estaca hi ha la Font Figuera que també l'adquirí l'Arxiduc. Una adquisició més recent

fou la composta per les cases de Can Costa i les casetes veïnes. Actualment a les cases de Can Costa hi ha restaurant: en el menjador d'aquest establiment encara es conserva el trull de la tafona. No lluny de Can Costa vora l'actual carretera del Port de Valldemossa es troben les cases de Can Mas del Pla del Rei, que l'Arxiduc no arribà a comprar, ja que només n'adquirí la torre de defensa.

La darrera adquisició significativa de l'Arxiduc fou la possessió de la Coma; la comprà als hereus del marquès de Vivot, en 1913, i ja no la pogué disfrutar, ja que en 1914 esclatà la Guerra Mundial i l'Arxiduc morí poc després, en 1915, en el seu palau de Brandais, vora Praga.

A més de la compra i reforma de les cases de les diferents possessions que l'Arxiduc adquirí, cal mencionar la gran quantitat de miradors -i camins per accedir-hi- que feu construir dins de les seves finques, tot amb un gust exquisit i amb la intenció de gaudir de la bellesa del paisatge del qual s'havia convertit en propietari. Algunes d'aquestes construccions -miradors i camins- són veritables enginyos de la construcció tradicional mallorquina que respecten el paisatge al màxim i li donen encara més bellesa si cal. Així entre d'altres podriem citar:

Mirador dels Ermitans. Consta de sis pedrissos situats en posició el·líptica. La vista actualment es veu tapada per l'espès alzinar; però, el lloc convida al repòs.

Mirador dels Tudons. Part davall les ermites velles. Té forma de torreta troncocònica, de base circular. Quinze graons de pedra calcària condueixen a la part superior, una rotonda tancada de pareteta. S'hi veu una magnífica vista de Miramar.

Mirador de Miramar. Es troba situat vora les cases. Fou el primer que es construí, d'una llarga sèrie de miradors dedicats al gaudiment del paisatge.

Mirador del Guix. Situat entre el mirador de Miramar, el de la Ferradura i les cases. Té aquest nom perquè s'hi pot gaudir una vista que cau directament a la platja del Guix.

Camí dels ponts de la font Coberta. El torrent de la font Coberta davalla cap a la mar entre les cases de Miramar i l'oratori del Beat. Per travessar el torrent des de cada marjada, s'hi feren un pontets.

Coves de Ponent. Des de les cases de Miramar, el camí de les coves de Ponent davalla cap al mirador del Creuer i l'Estaca. Per salvar el desnivell vora les coves, hi discorre un camí escalonat, picat en la roca mare. En un dels balces que donen nom al camí de les coves de ponent, clavat en la penya hi ha un relleu del Beat Ramon Llull tallat en marbre de Carrara.

Mirador del Creuer. De planta quadrada, es veu còpia de la torre del palau reial de Manacor. S'hi contempla una bona vista de l'oratori del Beat Ramon Llull.

Mirador del Figueral. Del mirador del Creuer, es

camí davalla a la carretera de l'Estaca, i deixa a la dreta el mirador del Figueral, que té aquest nom perquè guaita damunt el figueral de l'Estaca.

Mirador de la Ferradura. Situat al començament de camí de la Mar. És de reduïdes dimensions i té forma de ferradura.

Mirador dels Miradors. El camí de la Mar passa vora les coves de davall el mirador del Guix i arriba al Mirador dels Miradors, així denominat perquè s'hi veuen altres mirandes.

Mirador del Pi Sec. Després del Mirador de Miradors, pel camí de la Mar es passa vora el mirador del Pi Sec, que actualment es troba en ruïnes.

El Pedris dels Penyals. La carretera de l'Estaca, cap al nord-est, comunica amb el camí de la Mar que condueix a la Foradada. Abans, passa per la contrada anomenada el Guix, perquè s'hi extreia aquest material. L'Arxiduc hi féu construir l'anomenat Pedris dels Penyals, un benenador situat entre roques

Mirador del torrent de Son Gallard. Situat a la marina de Son Gallard, sobre el curs del torrent, en una desviació del camí del Barranc que uneix Miramar i Son Marroig

Camí del Barranc Aquest camí, avui molt perdut, comunica les cases de Miramar i Son Marroig, travessant la marina de Son Gallard i els polls del Barranc

Mirador des Niu des Corb. Vora Ca Madò Pilla es troba el mirador del Niu del Corb, actualment conegut com a mirador del Pi, pel pi que hi ha enmig. Té una vista privilegiada sobre l'Estaca.

El camí de la capella de Ramon Llull. Des de Ca Madò Pilla es pot comunicar amb l'oratori de Ramon Llull i amb el mirador del Creuer, cap al nord-est. Passa vora unes balmes, tallades a la penya natural

Camí de la Barrera de la Marina. És l'antic camí de ferradura de l'Estaca. Parteix entre Ca les Animes i Son Galceran, i davalla cap a l'Estaca, per dins l'alzinar

Mirador Nou En una desviació cap al nord-est del camí de la Barrera de la Marina, s'arriba al Mirador Nou, una torreta d'estil àrab, de planta quadrangular

Mirador de la Rasa. A meitat de camí del sender de la Barrera de la Marina, es troba el Mirador de la Rasa. Se situa dalt d'un penyal al qual es pujà per una escala

Mirador del Galliner. Situat vora les cases de Son Marroig. És la vista més coneguda de la Foradada. Es va fer vora el galliner de les cases

Mirador de la Foradada. Es troba no gaire lluny de les cases de Son Marroig, ja en el camí de la Foradada. La taula de pedra es va col·locar damunt un vell tronc d'olivera. L'element paisatgístic més singular de la contrada de Miramar és el penyal de la Foradada, es troba dins terrenys de Son Marroig. A l'Arxiduc li agradava dir que quan comprà la finca, no havia pagat ni el valor del forat. La Foradada sempre seduí l'Arxiduc, i li inspirà el llibre

Somnis d'estiu ran de mar. Amb el seu vaixell NIXE li agradava amarrar a la banda de ponent.

Mirador del Rotlo Gros. Es construí sobre un penyal que quedà isolat, quan es féu el camí de la Foradada. S'hi arriba per una escala.

Mirador de Can Costa. El mirador de Can Costa, més conegut pel nom de mirador de ses Puntes, pels merlets que coronen la paret de protecció, es troba a prop del pla del Pouet, i té una vista espectacular sobre Can Costa.

Mirador de l'Estret de Son Gallard. Si des del coll de Son Gallard es davalla cap a les cases i cap a les ermites Velles, es passarà per l'estret de Son Gallard, on hi ha un altre mirador.

El camí de l'Arxiduc. Realment, de camins de l'Arxiduc n'hi ha molts. Però possiblement el tram més conegut, i més espectacular, sigui el que va al Puig Caragolí, per la cova de l'Ermità Guillem i la casa de neu de Son Moragues. En aquest tram el camí transcorre desafiant el vertigen, amb esplèndides vistes sobre la contrada de Miramar, amb la Foradada, Son Marroig i la cala de Deià.

Mirador del Portalet. El camí de l'Escolta enllaçava amb l'antic camí del Port de Valldemossa, i servia de lloc de vigilància. L'Arxiduc hi féu quatre miradors, com el del Portalet, així denominat per l'antiga murada que protegia el pas.

Mirador del Port. El segon mirador del camí de l'Escolta és el del Port, per l'agorosa vista que té sobre el Port de Valldemossa.

Mirador de la Font Figuera. El tercer mirador del camí de l'Escolta és el de la Font Figuera. És un simple pedris i una pareteta que mira sobre les cases de la Font Figuera.

Mirador de La Moneda. Dins terrenys de Son Ferrandell s'aixeca el puig de la Moneda. Al capdamunt, l'Arxiduc hi féu construir un mirador que representa el minaret de la mesquita tunisiana de Kairuan.

Mirador de Son Ferrandell. Des de l'actual urbanització de Son Ferrandell es pot anar al mirador de Son Ferrandell, amb una ampla vista sobre la Cova i el port del Canonge

Camí de la Mar de la Foradada. Un dels camins més impressionants que féu construir l'Arxiduc fou el que de l'Estaca i el Guix anava ran de mar fins a la Foradada i al camí de Son Marroig. Es troba actualment completament destruït, esbaldregat bàsicament per la fúria dels temporals i per les esclavissades

Gaspar Valero i Martí

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació i

Esports

Diccionari Particular

AIGUA

No és la primera vegada que surt aquest terme en aquest diccionari particular. I supòs que no serà la darrera degut a la importància que aquesta té per a la vida de tot ésser viu. Com diu en Raimon en una de les seves cançons: «Al meu país la pluja no sap ploure. Si no plou és la sequera i si plou massa és el desastre. Qui portarà la pluja a escola?» Es veu que el país del Raimon i el meu és el mateix. Fa molt poc parlàvem de sequera. I ara, com cada final d'estiu, vivim amb el temor dels efectes de la GOTA FREDA, de què plogui massa i ens faci mal. Supòs que ningú ensenyarà a la pluja a ploure, però sí podem ensenyar els humans a actuar amb més seny. Llavors mancarà que ho aprenguem.

CATALUNYA

O Països Catalans. O Ca Nostra. Es el referent que tinc dins el cap quan parlo de país o nació. Som la mateixa gent units per un braç d'aigua. Compartim una llengua i un tarannà. Mentre no ens deixin ésser qui som, cal denunciar, dia rera dia, any rera any, les agressions imperialistes voluntàries o involuntàries, subtils o descarades, que anam patint. Sovint sortiran en aquest diccionari.

ESTÍMUL

L'ésser humà, just pel fet de col·laborar en el desenvolupament de l'espècie, necessita de valoracions positives i d'estímuls intencionats de part dels qui, per edat o per categoria, estan per sobre d'ells. Els estímuls positius creen addicció. Els negatius, rebel·lia i odi.

FIRA

La fira està demostrant que es un gran encert. La gent va d'aquesta marxa i es mou. Ara bé, valdria la pena raonar quins són els grans beneficiats amb aquest succés i estudiar la manera que aquests beneficis s'estenguessin a tots. El recolzament i la col·laboració econòmica no haurien de mancar.

HAITÍ

En el moment d'escriure aquestes línies, per un informatiu de la televisió, mostren imatges d'agressions, violència i odi, d'un grapat d'homes i dones contra un altre el qual, indefens, aguanta, amb el cap ple de sang, cops de punys, coces, garrotades. Un poc més tard, dins el mateix informatiu surt aquest titular: «En els darrers 50 anys, la humanitat ha progressat més que en tota la seva història.» Qued astorat! Tècnicament els progrés és palpable, però l'home, amb el seu comportament, segueix caient en els mateixos errors de sempre.

INTOLERÀNCIA

Perquè ens molesten tant els que no són com nosaltres, no pensen com nosaltres, no tenen el mateix Déu que nosaltres? La intolerància ha estat i és l'origen de molts conflictes bèl·lics o de menor importància. És ben necessari que ens impregnem de tolerància i acceptem els altres tal com són. El temps que ens ha tocat viure així ens ho demana.

ORENETES

Preparen la seva partida. Aquests estriejants vestits amb el seu frac de llarga i punxeguda coa preparen les maletes per tornar a terres més càlides per passar l'hivern. Hem de fer balanç també dels beneficis que ens han deixat aquests turistes del sud: ens han meravellat amb les seves acrobàcies aèries, han col·laborat amb els serveis d'eliminació d'insectes i en el seu temps lliure ha pegat capbussades en piscines i safareigs cercant una gota d'aigua. Ens deixen les seves petites vivendes perquè les hi guarden dels malànimes que els hi pugui fer malbé. Què tingueu un bon viatge i esperem el vostre retorn, la propera primavera!

PARES

Quina papereta tenim els pares! Feim un ofici que ningú ens ha ensenyat. O si qualcú l'ha après, com que la matèria prima amb la qual treballam canvia constantment, més prest o més tard se n'adona que el que ha après no li serveix. Es poden donar consells? Sí, tal vegada un de molt bo si la teniu o la podeu aconseguir: paciència. Sacs, carretades, camionades de paciència, acompanyada de petites dosis de tolerància i un raig de temperament negociador. Però, malgrat tot, què estimats són els fills!

NATURA

Anomenam natura a allò que és viu i propi d'un lloc. Si és així el que és propi de les nostres terres s'ha d'anomenar i comunicar amb la nostra llengua. Així és com NO ho fa el diari EL DIA DEL MUNDO el qual en col·laboració amb el GOVERN BALEAR, Conselleria d'Agricultura i Pesca, i patrocinats pel Consell Insular de Mallorca, Sa Nostra Caixa de Balears, Ibatur, Majorica. Quely, Consell Insular de Menorca i Agama, edita setmanalment un fascicle «entitulado» «Rutas Naturales de las Islas Baleares» en castellà. Ho entendria si l'àmbit dels fascicles fos estatal, però tenint una difusió insular i dirigida als lectors d'aquí em pareix insultant. Aquesta és una de les clares agressions a la nostra cultura i a la nostra natura.

FESTES DE MARIA 94

Han passat les festes. N'hi ha hagudes per pa i per sal. Han estat unes festes variades i més o manco organitzades. El cert és que de cada dia la gent participa més als actes comunitaris, encara que, a vegades, a l'hora de fer actes de gran termini, ens cansam una mica.

L'atracció de Ca L'Amo En Gaspar o Ses Païsses de Son Roig, com diu l'historiador Bartomeu Pastor, ha estat molt visitada. Des de la plaça des Pou la gent pujava pel carrer de l'església cap a la Capella Fonda, allà contemplaven una extraordinària exposició del pintor Miquel Mestre, seguïen cap el temple per visitar la Mare de Déu i baixaven a Les Païsses de Son Roig per admirar la restauració que s'està fent a la casa de Ca L'amo En Gaspar, on també podien disfrutar una exposició popular, fruit de les jornades d'estiu, organitzades per l'Ajuntament.

Mereix una especial menció el que popularment es coneix com a nit de màgia, que aquest any es titulava: «El poder curatiu de l'amor i la fe». La majoria de diaris de l'illa n'han parlat, inclosa la TV3. L'acte tengué lloc en el pati de les Païsses de Son Roig. La taula rodona amb una exposició de més d'una hora, fou un èxit. En el pati, a vessar de gent, es guardava un silenci com mai s'ha conegut. Des de l'astrologia fins a la dominació de la ment i la canalització i força de L'esperit, foren conceptes i pràctiques realitzades. La segona part es va dividir amb dues. Mentre dos participants de la taula, En Lázaro i Madò Maria des Port, curaven a llocs reservats, N'Antoni Coll, Na Francisca Amengual, N'Angelines i N'Andrea Andreu, continuaven dialogant amb el públic interessat. La conversa durà fins la una i mitja i les curacions fins passades les dues. Era una nit d'emocions. L'ambient era de misteri i curiositat. Molta de gent sentia les vibracions curatives. Es difícil explicar aquest fenomen popular, viu, de fe. La molta gent de fora poble feia que tot fos més gros, més universal, més interessant.

El segon vespre fou de rebombori, cosa nova, fresca, seriosa, alegre i amb missatge; fou la nit organitzada

pel periodista Damià Quetglas, nat a Maria i reconegut i estimat en el poble. Volgué ser i fou una espècie de substitució del tradicional pregó de festes. Grans cartells significatius, combinació de filmines d'avui i d'ahir, fideus per la tradició de la bandera que fa fideus, focs artificials, etc. Erem honorats pel pintor Jaume Adrover, Poma, que, amb la seva gràcia i simpatia, firmava pel poble i per fer poble les seves pintures que anunciaven la inauguració de Ca L'Amo En Gaspar. Com a coronament d'aquesta nit multitudinària, En Biel Majoral ens deleità amb tonades populars. En Majoral va aconseguir ràpidament l'atenció del públic i, amb les seves emocions i conviccions, entusiasma per sortir a flor de cor el sentit de poble i comunitat unida i independent.

El dia 8, la gent a missa. Una celebració viva i participada. Enguany el ball de l'oferta es va convertir en un ball de pagès acompanyat per les cordes i la veu de l'estimat Xesc de Son Cloquis. Entonà cançons adients al moment i a la festa. El punt alt fou quan el rector de Lloret i arxiprest de la zona, en Santi Cortès, començà a ballar darrera l'altar Major amb Na Joana de S'Adrogueria. Aquí la gent va fer el tro i el temple s'escardava d'alegria i soroll. Molta de gent sortia a ballar i d'altres se'n morien de ganes. D. Bartomeu Mulet, vicari de Sineu i amador de la nostra història, pronuncià l'homilia que entusiasma i agrada molt en la part històrica.

Tots els dies estaven ocupats per una cosa o altra, per una gent o altra. Des de carreres ciclistes fins el pal ensabonat passant per tota classe de futbol, futbet, etc. No record que hi hagués cap vespre sense verbena, balls regionals, rock o play back, etc.

Però les alegries no son quasi mai completes. El dia 9, de matinada, moria el jove de 22 anys Bartomeu Colombram Bergas, a la carretera de Ca'n Picafort. La gent sap vivenciar molt bé les paraules d'Horaci: «plora amb els qui ploren i viu amb els qui riuen». El poble es va posar dol

no es parlava de res pus. A l'horabaixa del dissabte el portaren del cementiri de Sta. Margalida al cementiri de Maria. Els joves de Maria i altres pobles el dugueren a braços des de casa seva al lloc de repòs. La cerimònia va ser emotiva, el condol durà dues hores, però queden uns pares apenats per molt de temps. Un altre dia n'hi haurà un altre i es farà la mateixa transformació momentània. Una altra mare desfeta i la joventut que queda a fer quatre copes sense intentar escarmentar en cap moment. Són moltes, massa, les mares endolades en el poble de Maria.

Entre els darrers actes de les festes cal destacar una

conferència i filmines sobre la vida, la seva estada a Mallorca, els camins i les possessions que va anar adquirint aquest exemplar una mica misteriós, anomenat Arxiduc Lluís Salvador. Es va deixar sentir la veu forta i documentada de Gaspar Valero i Martí

«Aquí no paga ningú» fou l'últim acte de les festes. Es una comèdia adaptada i dirigida per mossèn Miquel Ambrós. Els actors ho feren molt, però molt bé i el públic es va esbotzar de riure, va captar el missatge i es va comportar de meravella

Pere Fons

SERMÓ DEL VUIT DE DESEMBRE, FESTA MAJOR DE MARIA.

Enguany ens va honrar amb la seva presència i amb la seva exquisida eloqüència mossèn Bartomeu Mulet Ramis, vicari de Sineu i investigador de la nostra història.

L'homilia tengué dues parts: una històrica i l'altra dogmàtica. Transcriurem íntegra la part narrativa i algunes pinzellades de la part doctrinal.

Observarem que en el principi ens recorda sermons d'altre temps

«Molt reverent Sr. Rector i reverents membres del clergat, concelebrant en la festa major

Ilm. Sr. Batle i Magnífic Ajuntament.

Benvolguts tots els assistents a l'Ofici Major

Qui sabria esbrinar l'alt secret de tendresa en al diada jubilosa del Naixement de Maria?

La vostra vila que porta el dol i afectuós nom de la Titular i Patrona de Maria de la Salut sorgeix el dia de la independència municipal que fou el dia de l'Assumpció de la Mare de Déu d'Agost de l'any de gràcia de 1836, herència de tantes alqueries, bressol de consciència de poble que envolta la Imatge captivadora de devocions i de tradicions: la tendresa de la Mare de Déu de la Salut.

El nom de la nostra vila és mesell d'antigor; ho diu ben clarament el llibre dels repartiments: l'alqueria de Maria 128 quarterades quan l'any 1229 el Rei En Jaume la donà al noble Mateu Sabadell. El nom de Maria, d'origen cristià, emprat ha en temps de la moreria, que ja honraven els primers cristians d'aquell lloc. Baix la seva falda ja es congria tota la història del vostre poble. Possiblement, la fita més antiga correspon a l'any 1241, quan Sanx de Pola, procurador de Guillem Llacera establí a Pere Seguí la meitat de l'alqueria de Maria a cens anual de tres morabatins i mig.

A salt de segles, l'any 1569 aquí s'hi troben les Comunes de Maria o, si voleu, les Rotes de la Mare de Déu, també, dites Rotes Comunes

Tal volta, la primera església de Maria es citada l'any 1597 a la Visita Pastoral dels bisbe D. Joan Vich i Manrique. El primer cementiri de la fita de 28 de desembre de 1677 que, en aquell temps, constituïa el Sagrat ben proper a l'Església

No em basta cor per oblidar les figures senveres

altament il·lustrades de Fra Julià Font i Roig, de Fra Jaume i de Fra. Antoni, els tres venerabilíssims i veneradíssims pilars, històricament llegendaris de la nostra història

Aquesta vostra terra de Maria de la Salut, fitada en nom propi i enaltida per un poeta vostra, és terra del Pla preferida i estimada entre les millors terres blateres de Mallorca i de sector fariner. Feis memòria d'aquelles paraules de Fra Julià qui, somrient solia dir. «Callau, germà, aquí no mancarà mai menjar». Es que la fertilitat del vostre terreny ve de les margues de gra fi clar, compostes d'argila, arena i calissa. Altres camps són coberts de garrovers, oliveretes, amb rodals de bosc esclarissat de pins i alzines, com diu un bon autor. Terres de l'Antigor. Es velar, Ses Tarragones i es Pujolet. Altres són les terres amples i generadores de Maria, de Roqueta, de Deulosal, de Montblanc: terres fitades i recabelades de Son Parot, d'es Rafal Roig, d'es Reboster, de Son Fogueró, de Son Niell, de Son Gil, de Sa Font, d'es Gassons. Tota aquesta teringa, cor i bessó és Maria de La salut»

El predicador dedica la segona part als devotíssims de la Verge Maria: « El natalici de la Verge és el pilar del goig universal, perquè en veure la llum Maria, neix per a Déu la més excel·lent de les criatures i pels homes la més carinyosa de les mares. És en justesa la diada d'avui una gran festa damunt la terra ja que així comença a dur-se a terme el més grandios de tots els projectes del pla celestial... »

Mossèn Mulet recorda alguns dels antics enamorats de la Verge Maria com Sant Ildefons, Sant Bernat, Sant Joan Damascé, etc. » «Amb estil d'oratori escrivia ja Sant Ildefons que en el segle VII ja es solemnitzava universalment el Naixement de la Verge com a sant i gloriós esdeveniment que lluiria esplendorosament dins la història de la salvació de tota la humanitat... »

D. Bartomeu acaba aquesta fina i delicada prèdica amb aquestes paraules: «Amb quines lloances vos podré enaltir, cantar i alabar, Verge Maria! Heu estat des del vostre Naixement la Nostra Mare, per això siau beneïda, enaltida i glorificada per tots els vostres fills aquí en la terra com ho sou gloriósissima en el cel»

EXCURSIÓ A FÀTIMA

Cinquanta quatre mariers, dirigit i guiats per en Gori de Viatges Tramuntana arribarem fins el mateix santuari de Fàtima. Des de Madrid prengüem el bobiot cap a terres extremenyas. La primera aturada fou al Santuari de Guadalupe, d'on ha pres el nom i la Verge el gran monument i la devoció de la ciutat de Guadalupe de Mèxic. Endemés de la majestat i decoració es comença a sentir l'olor i el perfum dels robatoris. Es massa la contemplació del noble metall portat de més allà de l'atlàntic. Visitarem després la ciutat de Trujillo amb els seus monuments pizarrenys i altres conqueridors. La gent parla amb enyorança de la ciutat dels conqueridors. Només els queden els palaus sense compte, els cavalls sense cavaller i els records d'unes conquestes fetes a sang i despulles. Horabaixando arribarem prop de Mèrida, a un hotel de quatre estrelles anomenat «Las Lomas», on el sopar fou exquisit i el dormir de somni. A les 9 del mati enrumbàrem cap a la ciutat de Càceres. La nit passada ens donaren la notícia de que Na Joana Bergas Castelló, coneguda popularment com Na Joana Fornera, havia mort. Dins el mateix autocar ens recollim un poquet, la recordam amb sentiment i amor i feim per ella una oració. Tota la ciutat de Càceres és una hermosura continuada, no té desperdici. És clar que la majoria dels seus castells i fortaleses es construïen amb or portat i robat a la indiada sudamericana. El duïen o el feien dur mans hipòcritament netes, com conqueridors, encomendadors, inquisidors, etc. Després de dinar tinguérem ganes de visitar la ciutat de Mèrida. L'amfiteatre i teatre romà ens enlluernaren amb la precisió i art de la saviesa

romana. Des de Mèrida hem seguit camí en direcció a Portugal. Ja en fosca negra arribam a Montijo i, ben cansadets, romanem a l'hotel Montijo Park, una residència nova, casi estrenada per nosaltres. De matinet hem enfilat cap a Lisboa. Impressiona el pont per travessar el riu Tajo. Un matí lliure dins la capital de Portugal i un capvespre apretat per visitar, amb guia local inclòs com en totes les ciutats importants, l'inoblidable monestir dels Jeronis, vestit de blanc com núvia al portal del temple; la casa dels antics templaris dins el mateix riu, etc. És tota una ciutat de marbre. És clar que la pobresa i la misèria també hi són presents dins Lisboa, encara que els turistes no se'n temin gaire.

El sol baix, abandonam la ciutat de la desembocadura del Tajo per arribar de nit al poble de Fàtima. A l'hotel Regina ja ens esperen per sopar i a la gran explanada on diuen que es va aparèixer la Verge a tres pastorets. Es sent ja la música i els càntics del Sant Rosari. Ens ajuntam a mils de pelegrins i fins el dia següent quasi no ens tornam a veure. Cada un, segons la seva fe i els seus sentiments es mou, fa i resa dins aquella immensitat. Era diumenge i hi havia moltes misses. Tothom ha aprofitat per participar d'alguna. La de les onze va durar dues hores i mitja i eren milers i milers els pelegrins que hi assistien. Impressionava i posava la pell de gallina veure centenars de persones, soles o amb nins als braços, que caminaven de genolls fins el lloc de les aparicions. Realment hi ha moltes persones en el món per qui l'única esperança, contra tota esperança humana, és Déu. Quasi pareixia excessiu i poc humà aquell

Aqui teniu als satisfets viatjants davant la torre de Betlem, que marca l'entrada dels vaixells a la Ciutat de Lisboa

cruel sacrifici. Aquí es notaven a faltar a favor d'ells i en contra dels que fan possible la misèria, aquelles paraules dels profetes Isaïas i Jesús de Natzaret: «El que vull no són sacrificis sinó Amor»

Havent comprat quatre estampetes, unes postals i dos rosaris, l'autocar i el Manolo ens duen altra vegada cap a la frontera en direcció a la vella ciutat de Salamanca. Passant per Ciutat Rodrigo aprofitam per canviar les aigües. El sol s'aclucava de tot i nosaltres caminàvem per aquelles immenses planures sembrades de rostoll, bous, cavalls i ovelles. A la fi arribam i només mos queda sopar i dormir, però els més espaviladets, que ho eren quasi tots, aprofiten la nit i el matinet per anar a comprar cuixots i, un a l'esquena i l'altre dins la bossa, portaven aquell tros

de porc, que més de dos encara el deuen tenir penjat a dins la cuina. L'antiga universitat de Salamanca fou una de les visites més estimades. L'aula on ensenyava Fra Luis de León, la plaça Major de Salamanca, els ponts romans, els monuments, etc. Dinam i prenim direcció cap a la ciutat fortificada d'Avila, pàtria de Santa Teresa, anomenada de Jesús i d'Avila. Disfrutam de contemplar les intactes murades, la casa natal de la Santa i a Madrid s'ha dit per fer'hi una breu visita panoràmica. Al final tot eren aplaudiments, agraïments, alegria pel que hem vist, per la molt amistosa confiança i per les ganetes de tornar a la Roqueta estimada.

Pere Fons

LA SEGONA FIRA DE MARIA

S'han romput tots els motlles. No hi havia racó per ningú ni lloc on deixar el cotxe ni pa per fer moldre les barres. Maria no estava preparada per rebre tal quantitat

de visitants. No crec que ningú ho haguera vist mai. Tothom va vendre, comprar, canviar, etc. Antiquaris, ambulants de tota mena, maquinària, cans, palmeres, cossiols, ramelleres, robes, herbolaris, tarot, curanderos, mobles vells i nous, etc. Els forners venien el pa de tres o quatre dies i la gent es conformava; els carnisers havien fet net; els cafès no donaven abast de cap manera. Un poc de falta de costum ens travava una mica. Si en féssim una cada mes, tots alçariem el pèl i ressuscitariem d'entre les cendres. És clar que el magnífic ajuntament hi fa molt. Les regidores, elegants, passejant-se de dalt a baix, repartint tiquets als expositors, el berenar gratuït a la Sala Magna de la Casa de La Vila, etc., ajudaven molt a fer el pa blanc. El dia esplèndid i l'ambient extraordinari feien un poble diferent

"la Caixa"

BULLIT DE NOTÍCIES

COMENÇAMENT DEL CURS ESCOLAR

Ja hi tornam a ser. Els nins i nines de Maria ja tornen omplir les aules de l'escola. Motxilla amunt i avall i amb els ulls vius i orelles ben obertes, 136 al.lots han començat el nou curs. La població escolar ha disminuït en 5 nins, mentre que l'equip de mestres és el mateix amb l'únic canvi de la professora Margalida Soler que ha substituït na Rosario Pérez.

PROGRAMA D'EDUCACIÓ D'ADULTS DE LA MANCOMUNITAT DEL PLA

Hem rebut de la Mancomunitat la informació referent a la possibilitat d'obtenir el TITOL DE FORMACIÓ PROFESSIONAL DE PRIMER GRAU I GRADUAT ESCOLAR. En aquest programa d'Educació d'Adults hi participen la Mancomunitat del Pla, el Ministeri d'Educació i Ciència i la Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Les classes es faran els vespres i seran gratuïtes. L'oferta és la següent:

-Alfabetització, Graduat Escolar, Branques d'FP (Administrativa, Clínica, Electricitat, Cuina, Jardí d'Infància, Estètica, Perruqueria, Fusteria, etc).

-Informàtica

-Dibuix Tècnic

-Idiomes: Català, Anglès, Alemany

-Cursos d'oci i temps lliure: macramé, cuina, ceràmica, punt mallorquí, tall i confecció'

Si hi estau interessats podeu demanar més informació els dilluns i dimecres de 19 a 22 h. a la Llar dels Padrins.

EL MELÓ CONTINUA DE PROTAGONISTA DE LES FESTES

És una llàstima haver de dir cada any el mateix, però la realitat de la melonada ens fa tristament cèlebres arreu de Mallorca. Si aquest estiu heu fullejat la premsa mallorquina haureu pogut llegir més de dues cartes queixant-se de les molèsties que els visitants a les festes de la Colònia de Sant Jordi ocasionen a la gent del poble. Divertir-se molestant els altres no pot ser considerat ni permissiu ni tolerat. Fer fugir la gent de la plaça (tant si vols com si no vols), fer tancar els bars, embrutar façanes i carrers, no pot fer escapar somriures a ningú. A ningú

LA CISTELLA DE BASQUET A LA PLAÇA DEL MERCAT

És una llàstima que n'hi hagi alguns que no sàpiguen respectar les coses que són de tothom. Des de fa un cert temps una de les cistelles de la pista de bàsquet de la Plaça del Mercat s'ha fos. Convendria que es reposàs com més aviat millor i així almanco el mal no serà tan gros.

HAN TORNAT LES PLUGES

Ja era hora. Dúiem un any que començava a inquietar de valent. No sabem si les pluges continuaran o no, però és ben necessari que així sia. Allò que fa por és que ho faci de manera torrencial com ha passat fa pocs dies a Manacor. Llavors el remei és pitjor que la malaltia. Durant el mes de setembre duim comptabilitzats a Maria, 90 litres per metre quadrat.

PAL ENSABONAT

El pal ensabonat, un dels actes més atractius de les festes, enguany quedà una mica coix. I no va ser per manca de gent, ja que la plaça bullia de gent que hi havia, sinó pel que va passar amb el sobre que hi havia a dalt de tot. Amb l'intent d'ajudar-se d'una corda per pujar, l'únic que aconseguiren fou fer caure el sobre amb els diners. Feta la feina el pal es quedà per a una altra ocasió.

PRESES D'AIGUA, COMPTADORS I GENT ESPAVILADA

Ja sabeu que totes les cases de Maria compten o comptaran amb presa d'aigua potable. Si la gent vol comptador l'hi instal·len i ja pot començar a utilitzar l'aigua. N'hi ha alguns (massa, hi podríem afegir), però, que van d'espavilats per la vida i que sense haver demanat el comptador, agafen aigua de manera il·legal, omplen la seva cisterna, reguen tot el que volen i no passen per caixa. Ja és ben hora que qualcú hi posi remei i que eviti aquests abusos amb les coses que són de tothom.

L'ASSOCIACIÓ DE PARES D'ALUMNES

L'Associació de pares d'alumnes de l'escola de Maria té problemes a l'hora de trobar uns pares i mares que vulguin assumir la feina d'organitzar les activitats extraescolars, d'ajudar a millorar el funcionament de

BULLIT DE NOTÍCIES

l'escola i ajudar els mestres en la tasca educativa. No és bo que els pares i mares dels alumnes se'n desentenguin de l'educació dels seus fills. Fer feina per a ells, és preparar-los per a un demà millor.

ACTIVITATS PARROQUIALS

El bisbe de Mallorca donarà el «Sus» dia 7 d'octubre, a les 9 hores, a l'Església

Participants del Projecte Petra

de Sant Francesc d'Inca. Tots els grups que operen a la parròquia hi estan convidats. I tothom que hi vulgui anar

CONFERÈNCIA

El Dr. Francesc Ramis donarà una conferència a la Capella Fonda, dia 5 de novembre a les 8,30 hores. Parlarà sobre La Bíblia. Hi estan convidats tots els pobles de l'arxiprestat.

CURSET PREMATRIMONIAL

Del 25 al 27 de novembre, a Costitx, hi haurà un curset per als que tenguin el gust de casar-se.

NA CATALINA BERGAS ÉS A FRANÇA

La Mancomunitat del Pla, a través del Servei de Promoció Econòmica ha desenvolupat el **Projecte Petra** que ha permès que cinc joves de la comarca, **Maria Gabriela Riera, Margalida Sastre i Magdalena Nicolau de Petra; Pep Lluís Ferriol de Lloret i Catalina Bergas de Maria de la Salut**, participin en el projecte durant un mes i mig

Els joves estaran durant els primers 15 dies a Burdeus on realitzaran un curs intensiu de francès

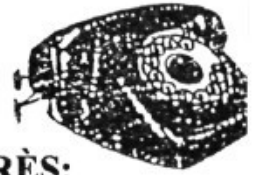
Després seran destinats a diferents llocs, així un d'ells realitzarà el curs en el Parc Natural de Les Landes, concretament en el Museu etnològic Ecomusée. Els altres seran destinats al Sud d'Adour (Mugron) a una associació civil que s'encarrega del desenvolupament local; a la Bastide d'Armagnac i a la Chambre d'Agriculture de Mont-de-Marsan on estudiaran la promoció del turisme rural per després posar-ho a la pràctica al Pla de Mallorca

FONMARCH F.I.M.

BANCA MARCH

DEMOGRAFIA

ENS HAN DEIXAT:

Na Joana Maria Tugores Mas morí el dia 4 de setembre a l'edat de 79 anys. Vivía en el carrer Lope de Vega, 28.

En Bartomeu Colombram Bergas ens deixà el dia 9 de setembre a l'edat de 22 anys. Vivía en el carrer Nou.

Na Joana Maria Bergas Castelló morí el dia 15 de setembre a l'edat de 63 anys. Vivía a la Plaça de Dalt, 14.

Que descansin en pau.

BENVINGUTS:

En Joan Mestre Font va néixer el 10 de setembre de 1994. És fill de Miquel Mestre Morey i Francisca Font Carbonell. Tenen el domicili al carrer d'Antoni Monjo, 18.

Na Maria de Mar Crespí Ferriol nasqué el 22 de setembre de 1994. És filla d'Antoni Crespí Rotger i de Bàrbara Ferriol Mayol. Viu en el carrer Major, 114.

Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

En Martí Colombram Mestre i N'Eulàlia Oliver Alomar es casaren el dia 24 de setembre a les 5 hores de l'horabaixa a l'església de Maria de la Salut.

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS:

AJUNTAMENT	525002
FAX	525194
UNITAT SANITÀRIA (cita prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT (telèfon i fax)	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CA SES MONGES	525144
LOCAL TERCERA EDAT	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	880077
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
URGÈNCIES A TOTA L'ILLA	061
SON DURETA (Centraleta)	175000
AMBULÀNCIES S.S. (Inca)	502850
AMBULÀNCIES	200362
RECAPTACIÓ DE TRIBUTS	
DE LA CAIB (Inca)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA (Inca)	505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores

APOTECARIA:

Mati: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18 a 20 hores

Dimecres: de 17 a 20 hores

Dissabtes: de 10 a 13 hores

LÍNIA MARIA-PALMA:

Sortides Maria: 7'30 i 15 hores

Sortides Palma: 13 i 19 hores

LÍNIA INCA-MANACOR:

Cap a Manacor: 12'30 i 19'55 hores

Cap a Inca: 9'40 i 18'50 hores

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU:

Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 hores al855043

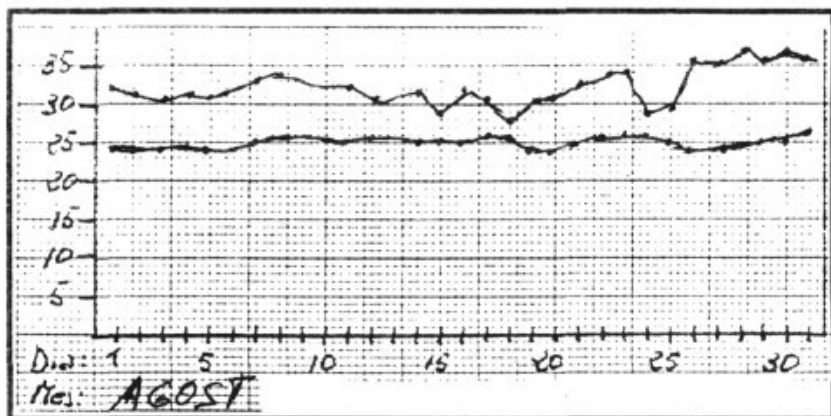
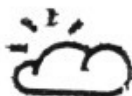
- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al520292

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al236624

"SA
NOS
TRA"
CAIXA DE BALEARS

El temps

MES D'AGOST DE 1994

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES

PLUVIOMETRIA

Per segon mes consecutiu no ha plogut gens. La darrera ploguda la feu dia 11 de Juny que caigueren 5 litres.

TOTAL: 0 LITRES

Temperatura Màxima 34 °C (Dies 9,22 i 23)
 Temperatura Mínima 24 °C (Dies 2, 5 i 26)
 Temperatura Mitjana 28'2 °C
 Mitjana Màximes 31'4 °C
 Mitjana Mínimes 25 °C

Temps passat

OCTUBRE DE 1986

- El Valor de la lectura en l'educació
- Cercant la nostra identitat.
- La Llei de Normalització Lingüística: Introducció.
- Com ens anomenam?
- La degradació de l'entorn natural.
- La salut ho és tot: El malalt bronquític
- L'atracció de l'estiu: El «futbito»
- Les centrals nuclears.

OCTUBRE DE 1987

- Comentari sobre les festes.
- Els dos sopars.
- Tensió en el meló.
- Sa Xerradeta: Enquesta sobre les festes
- La Columna de la Llengua: Els barbarismes
- Els plataners

OCTUBRE DE 1988

- No hi ha més cec que qui no vol veure
- Festes passades
- Restes prehistòrics
- Hans Christian Andersen
- Els bolets
- Imatges de les festes
- Premis 31 de Desembre de l'O.C.B
- Trofeu ciclista Mare de Déu de la Salut

OCTUBRE DE 1989

- Opinió: Civisme a Maria.
- Homenatge a l'amo en Xesc de Son Cloquis
- El vellmari
- Opinió: 29 d'Octubre. Eleccions Generals
- Piscina Municipal
- Festes 1989
- Montblanc, un punt d'aturada per les normes subsidiàries
- Sa Xerradeta amb l'amo en Bernat Quetglas
- Feim Carrerany: Excursió al Castell del Rei

OCTUBRE DE 1990

- Feim Carrerany: Exposició de Rafel Forteza Costa
- Can Font i Roig a la premsa nacional.
- Sa Capella Fonda.
- El sopar de Fent Carrerany.
- Qui amb al·lots se colga... o crònica inacabada d'una legislatura desgraciada.
- Fotos de les festes.
- Memòria R.A.M.: Ca ses monges
- Opinió: La mar va remoguda.
- Problemàtica dels joves als Països Catalans
- Un ciclista de Maria als Mundials.
- Feim Carrerany: Excursió al Castell d'Alaró.

OCTUBRE DE 1991

- Una visió de les festes.
- Viatge a la independència.
- Sa Xerradeta amb Donya Magdalena Jordà i Garau.
- Exposició de fotografia Pere Mascaró a Sa Capella Fonda
- Opinió: Regnar després de morir
- Diada Musical.
- Carrerany Esportiu: Jeroni Bergas, millor escaquista de l'estiu a Mallorca.
- Feim Carrerany: Excursió a Sa Comuna de Bunyola

OCTUBRE DE 1992

- La llengua màgica.
- Les nostres possessions: Roqueta (II)
- Sa Xerradeta amb mestre Miquel Carbonell (Cuquet)
- Final de Ses Tarragones'92
- Independents de Maria
- Contra la Macropresó de Mallorca.
- Carrerany Esportiu: Daniel Estarellas, medalla de plata al campionat d'Espanya de pista
- Feim Carrerany: Exposició de Pep Roig a Sa Capella Fonda

OCTUBRE DE 1993

- L'edició a Maria
- El terme de Maria a l'època musulmana
- Sa Xerradeta amb Damià Perelló, membre de la coordinadora en defensa de les aigües de Sa Marineta
- Festes de Maria 93
- Les energies curatives i el canvi d'en Lourdes

L'OPOSICIÓ FA A SABER.

L'actitud d'arrogància, la manipulació política i el menyspreu que cap a l'oposició duu a terme la majoria municipal del PSOE a l'Ajuntament de Maria de la Salut ens ha duit a fer públic a través de FENT CARRERANY les que considerem qüestions importants pel poble de Maria i al mateix temps obrir un debat damunt el que passa a la Casa de la Vila. Som conscients que al ciutadà, no a tots, li importa més el sarau, la festa, el vot captiu i la manega ampla en lloc que des de l'Ajuntament es vetli pel bé general i la bona gestió dels recursos de tots. El sentiment col·lectiu no surt fins que no ens toquen directament el problema i cercam la solidaritat del resta. La participació ciutadana en la vida local va més lluny de la participació en activitats lúdiques i passa per demanar responsabilitats als governants

Durant el mesos que faran falta, tenim la sana intenció de fer arribar als veïnats de Maria de forma contrastada i amb papers l'actuació que els nostres governants realitzen en nom del poble de Maria

Temes com els dels pagaments a proveïdors, els requeriments del Tribunal de Comptes referents a l'exercici 1992, la política de fets consumats, la devolució dels 22.073.653 pessetes corresponents a una liquidació improcedent d'IVA sol·licitada en el quart trimestre de 1992 més els interessos, l'aplaçament per tornar aquests doblers sol·licitat per la majoria municipal de PSOE el 28 de setembre de 1993 sense donar comptes de tot això al plenari. També els distints escrits enviats al Ministeri d'Administracions Públiques rebutjant la tornada de Bartomeu Marimon com a secretari de l'Ajuntament, la compra de solars per obrir carrers sense estar definitivament aprovats el pressuposts i no haver firmat l'operació de crèdit que emparava el seu pagament, la convocatòria d'una plaça d'auxiliar policia local sense estar dins els pressuposts i altres, són prou importants com perquè els ciutadans de Maria no els coneguïn

Des de la majoria s'han oblidat de complir alguns preceptes que poden dur com a conseqüència responsabilitats penals, segons ens han dit experts en el tema i el caos de l'administració local. No volem ésser alarmistes. Tan sols volem donar a conèixer als ciutadans l'estat de la Casa de la Vila, llavors cadascú ha d'ésser prou viu per analitzar i assimilar tot el que sap segons li conve

No considerem com a negatiu tot el que s'ha fet durant el mandat del PSOE a l'Ajuntament. Una decisió política presa després de passar el tema per un plenari en la que es guanya una votació degut a una majoria guanyada en bona lid electoral pot ésser equivocada o no i tant volem discutible, però al cap i a la fi és producte d'una actuació democràtica. no així l'ocultisme i la manipulació

Nosaltres també representam una part del poble de Maria i aquesta ha d'ésser respectada. La transparència, l'acostament del poble a l'Ajuntament, la defensa dels que poden manco, de l'entorn urbanístic, i tantes altres coses no són ni d'un bon tros el que ens vol fer veure la majoria municipal del PSOE i si no pensau-ho

PP-UM i Independents de Maria

Hostal de Can Gaspar

Als programes de les passades Festes patronals de Maria hi vaig veure escrit repetides vegades HOSTAL DE CAN GASPÀR. I tota vegada que no estic d'acord amb aquesta denominació que es dona a aquella casa de la plaça de dalt, on visqué l'amo en Gaspar Jordà. Per això servint-me de FENT CARRERANY, públicament, vull raonar el meu dissentiment:

a. Què és un hostal? Un hostal -diuen els diccionaris-, és una casa on es dona allotjament a canvi de diners

b. A ca l'amo en Gaspar, mai, segons ens conten els mes vells del poble, se va cobrar res per guardar el mul o l'ase a les païsses adjuntes a la casa, a la gent que aleshores solia acudir al nostre poble oferint patates o boniatos. fent mercat davant d'aquella casa

Per això demanaria a qui correspongui que la denominació HOSTAL DE CAN GASPÀR, passàs a ser CA L'AMO EN GASPÀR. Ho deman perquè crec que és de justícia. A cadascú el que és seu. Crec que és una crítica totalment constructiva

Vos saluda cordialment

Miquel Oliver i Roig

Maria de la Salut. 8 de setembre de 1994

ALS ORGANITZADORS DEL «PLAY BAK 94»

El passat dia 10 de setembre en el programa de les festes patronals de Maria de la Salut, tingué lloc a la plaça des Pou, l'esperat de cada any, el famós PLAY BAK infantil i adult

Però aquest any, quina desil·lusió varen tenir els nostres fills a l'hora dels premis! Quedaren com made Moreia, amb un dit al cul i l'altre a l'orella

Em sembla que qualsevol persona gran, pare o mare, estarà d'acord amb mi. l'escrit que faig arribar des d'aquesta revista

Feia molts dies, quasi tots els nins, mines, amics, cosins i veïns preparaven amb gran il·lusió l'arribada d'aquest moment

Cada dia el demati i tarda una estava a can fulanc i altre a can sutano, casset a tope i ala, peu dret avani

esquerra enrera, mitja volta a la dreta i unà a l'esquerra, això durant mitja hora, una hora i qualque vegada fins a dues hores i a cada moment sentíem: no, no, no surt bé. Tornem començar.

Nosaltres pares ja teníem prou ganes que arribàs el famós dia per així no sentir a totes hores la música a tope una vegada i una altra.

Però Déu n'hi do quina bufetada quan escoltaren per l'altaveu: 1er premi infantil al PLAY BAK, Manolo Escobar, 2n premi, Tomeu Penya, 3r premi Els Pica Pedra, tots els nins i nines esperaven que aquella veu continuàs, al manco dient i a tots els participants que vagin passant per la casa de la Vila que hi ha un record per tots, però el que es va sentir fou un soroll dels més grans, de paraulotes que no cal detallar a continuació, dient entre ells: «No és possible si el que ha guanyat el 1r premi no era infantil, era per adults i per no res ens hem passat tant de temps assajant per no donar-nos ni una beguda, un record, un lllapis o tan sols una llibreta ja que la setmana següent comença l'escola.»

Bé, deien uns, l'any que ve assajaré amb la meva mare aquella cançó tant famosa que deia «Di papà, el buen Dios, dónde està, la, la, la, etc, etc.» i ben segur que

guanyem el 1r premi infantil. Vaja si guanyarem si només dient «Papà, papà, te quiero mucho», clatacloc, 1r premi. Però, si en el concurs de dibuix sense cap mena d'assaig, pel simple fet de participar-hi tots tinguérem per refrescar-nos la boca i xupar unes llepolies!

Les persones grans, pares i mares que eren a la fàbrica ens ho passàvem molt divertit mirant aquells nins i nines de quina manera estaven fets uns artistes de primera, que cada un que sortia, tot el públic quedava amb la boca oberta.

A l'hora de les votacions i organitzar-ho no tingueren en compte que aquests al·lots són els que en un futur proper continuïn aquesta vetllada meravellosa, ja que hi ha un refrany molt antic que diu «infant i ca qui bé li fa.»

Durant aquestes festes, qualsevol concurs que s'ha duit a terme manco el Play Bak infantil i adult han tingut un detall pel simple fet de participar-hi menys els qui de veritat hi posaren els cinc sentits.

Per acabar en nom de tots els nins i nines que es varen sentir al·ludits, esper que aquestes retxes escrites no quedin en l'aire sinó que l'any que ve tinguin en compte que «a ningú li amarga una mossegada de dolç.»

Joana Gelabert

Setembre de 1.994

A TU, TOMEU:

En aquests moments mai sabem el que hem de dir ni el que hem de fer, ja que davant aquesta situació ens sentim impotents i sobretot ens resistim a acceptar, que tu, ja no estàs entre nosaltres. Per això t'escrivim aquesta carta d'amistat ja que sabem que aquí on ets ara t'arribaran les nostres paraules i pensam que t'agradarà saber que molt que t'enyoram, ja que se'ns fa difícil la idea de que te n'hagis anat

És molt difícil acceptar que ja no te podem tenir assegut al nostre costat, però sempre estaràs dins el nostre record. Si ara ens veus plorar i apenats, és perquè ens fa ràbia que això hagi passat. Però la veritat només és una i l'hem d'acceptar per molt de mal i pena que ens causi, i el consol que nosaltres tenim és que estam segurs que no ens deixes, que podem seguir xerrant amb tu, demanant-te ajuda i que tu, així com puguis, ens contestaràs i ajudaràs com has fet sempre

Això que te n'hagis anat de cop i volta, i t'hagis allunyat de nosaltres ens ha afectat molt, però te perdonam perquè sabem que quan sentis aquestes paraules dins la teva Nova Casa t'alegraràs de veure que els amics, gràcies als records, mai se'n van del tot; i estam segurs que quan tenguem motius per estar contents i alegres sentirem la teva presència

SEMPRE ET TENDREM PRESENT
ELS TEUS AMICS

COOPERATIVA DE TREBALLADORES FAMILIARS DE LA PART FORANA

L'any 1.990 la Mancomunitat Pla de Mallorca va convocar places de treballadores familiars per realitzar les tasques en el servei d'ajuda a domicili. Els serveis socials d'atenció primària i el de promoció econòmica de la Mancomunitat, varen organitzar un curs de formació de treballadores familiars, on les persones integrants de la cooperativa reberen la formació ha tingut una continuïtat amb els cursos que s'han anat impartint al llarg dels anys 1990 al 1993

El novembre de 1993 neix la Cooperativa de Treballadores Familiars de la Part Forana, com a empresa privada, amb l'objectiu de donar una resposta a les necessitats socials que no poden ésser cobertes per l'administració pública.

Els serveis que oferim són

- 1.- Acompanyaments (al metge, a comprar, ...)
- 2.- Suport familiar (higiene personal, petites cures, ...)
- 3.- Companyia: (durant el dia i el vespre)

A més, d'aquestes tasques podem fer altres tipus de feines, sempre que estiguin enquadrades dins les funcions pròpies de les treballadores familiars

Des d'aquestes pàgines volem fer saber a totes les persones interessades en contractar els nostres serveis o bé rebre informació que vos podeu dirigir als telèfons: 83 03 11 o 83 00 92

SA RUTA DE S'ENSAÏMADA

Aclariment.

Un dels avantatges i inconvenients que té viure en un poble petit com Maria és que hom se n'arriba a adonar de tot el que passa i diuen. Per què dic això? doncs perquè m'han arribat a les orelles que hi ha persones que pensen (per sort o per desgràcia el pensar no és saber), i diuen, que unes cròniques publicades al diari **Ultima Hora** sobre el nostre poble i firmades per **M.M.** les he elaborat jo. Això és fals, fals i mil vegades fals. No sé ni m'importa qui és aquest/a **M.M.** del diari **Ultima hora**, però aquí publicament puc dir ben fort que no som jo i que per exposar el que pens mai m'he amagat davall cap pseudònim ni sigles ni res per l'estil, fins al moment sempre he donat la cara i esper poder seguir igual durant molts d'anys.

M'agradaria que això servís per aclarir els dubtes dels qui en tenen i que abans de xerrar i espargir comentaris boirosos mirem la seva fiabilitat, sino escampam mentides i falsedats que gens en ajuden per poder viure en comunitat

Acomiadament.

Avui acaba **Sa Ruta de s'ensaimada**, quin alè per al sofert lector que ha tingut la santa paciència de llegir-les. M'havia marcat la fita d'arribar fins al número 100, però el 100 serà un número especial i no convé fer comiats. He de manifestar que aquesta tasca voluntària-obligatòria mensual és més complicada del que sembla, i si pels motius que siguin acaba el mes i no hi ha res fet, doncs a sucra el cervell. M'ha servit sobretot per poder apreciar el treball dels columnistes de diari, encara que sien professionals.

La veritat és que moltes de vegades m'he demanat quina funció té això d'escriure i exposar les idees i sentiments en públic, si val la pena fer aquesta feina «per no res», i encara no he trobat la resposta, la continuaré cercant i me barallaré amb el meu alter-ego fins que la trobi, mentrestant seguiré donant canya des d'aquestes pàgines, perquè encara que avui acabi aquesta secció, esper, en començar l'any nou, encetar secció nova. I ara a preparar l'especial del número 100. Gràcies.

Miquel Morey i Mas

UN SERVEI SOCIAL D'AJUDA A DOMICILI

La teleassistència domiciliària és un servei social relativament nou que s'ofereix a persones majors que viuen soles o que hi estan la major part del temps i a aquelles persones que pateixen alguna discapacitat o malaltia, cosa que dona una major tranquil·litat a l'usuari i als seus familiars

A la Mancomunitat es possible accedir des de l'any 1991 a aquest servei a través d'un conveni signat des dels serveis socials amb la Creu Roja. Aquest conveni permet que els usuaris puguin accedir al servei pagant una quota mensual de 2000 pts, o bé de forma gratuïta per a aquelles persones amb manca o insuficiència d'ingressos a través d'unes ajudes concedides per la Comissió d'Acció Social de la Mancomunitat

Al mateix temps també es pot accedir al servei contactant directament amb Creu Roja o altres empreses privades pagant de 75000 a 95000 pts per la instal·lació de la terminal del servei i de 5000 a 7500 pts mensuals com a quota

El material tècnic està compost per un terminal telefònic instal·lat al domicili de l'usuari i connectat a una central

d'atenció a l'usuari, un penjant personal i codificat que funciona com a emissor.

Quan l'usuari necessiti ajuda o vulgui parlar amb la central tant sols ha de pitjar el botó penjant sense necessitat de despenjar el telèfon. Quan la central rep la cridada sap a qui correspon sense necessitat que l'usuari hagi de parlar. A la terminal de l'ordinador apareix el nom de l'usuari i una llista de dades útils per al cas a tractar: historial mèdic, les medecines que pren, familiars i nombres de telèfon, característiques de la vivenda... En alguns casos basten unes paraules per tranquil·litzar la persona, però en d'altres es requereix l'atenció in situ del personal. Llavors el servei envia al domicili de l'usuari una unitat mòbil i es treballa amb el 061 en els casos d'urgència

A part d'aquest servei també el personal de la central s'encarrega en ocasions puntuals d'avisar els usuaris de l'hora en què han de prendre la medicació, de l'hora en què han d'anar al metge i d'altres fets d'interès

En resum, el telealarma s'està convertint en un servei que dona tranquil·litat a l'usuari i pot convertir-se en un antídoto contra la soledat de moltes persones

CARRERANY ESPORTIU

FENT CARRERANY, OBTINGUÉ EL 3ER. LLOC AL TORNEIG DE FESTES

En el torneig inter-associacions celebrat en el decurs de les Festes de la Mare de Déu FENT CARRERANY va obtenir, el tercer lloc.

Disputàrem 2 partits, 2 partidassos millor dit, en front de l'equip que el final guanyà el torneig COP DE GAS i davant els nostres amics del CLUB CICLISTA DE MARIA.

El primer partit es va decidir pel resultat de 2-0 a favor de COP DE GAS. El nostre equip, amb un joc seriós i fluïd va esser un digne rival pel campió i fins al final del partit no es decidir el mateix. En tot moment tractàrem de tu a tu a COP DE GAS i disposàrem de clares ocasions de gol que no es realitzaren per autèntica mala sort. Rafel Carbonell « de Son Ferragut » va tenir a les seves botes dues oportunitats d'avançar a FENT CARRERANY en el marcador, però va voler col·locar tant el seus xuts que la pilota sortí fora. El bon partit en defensa que fèiem haguera fet molt difícil a COP DE GAS trencar la nostra porta. El primer gol arribà a deu minuts del final, a la treta d'un còrner que anava directe a porteria, en Toni Mestre «des Carreró» va rebutjar de puny, tal vegada li feren falta, i la

pilota va anar al cap de Toni Frau que l'envià a dins la porteria. El nostre equip lluny de desfer-se, es va llançar a l'atac i degut a aquesta circumstància arribà el segon gol. Mala sort en un partit jugat de poder a poder, molt esportiu i obert en el que guanyà el que millor va aprofitar les seves oportunitats. Destacar la gran actuació de tot l'equip i especialment de Pere Noceras i Gaspar Catelló «de Son Porret» que després de molts d'anys es va calçar unes sabates de futbol i demostrà que «quien tuvo retuvo». Al final no va poder acabar el partit ja que es va aixecar una unglia d'un dit i el molestava per tocar la pilota. Perfecte actuació de l'àrbitre Vivancos.

Al segon partit guanyàrem en la tanda de penaltis al CLUB CICLISTA DE MARIA. El partit va acabar amb el resultat d'empat a un gol i al moment de la mort suprema, els nervis dels nostres llançadors estigueren més trempats que els dels jugadors del CLUB CICLISTA i el darrer tir va sortir fora en el que era, no estam segurs, el penalti número 9.

Com a l'anterior partit, el nostre equip va estar perfecte. Ordenat en defensa i en molt bona predisposició per pujar a la cerca de la porteria contrària, la qual cosa va fer que les oportunitats de gols fossin una rera l'altra. El CLUB CICLISTA no va esser manco i la nostra defen-

sa i l'actuació sensacional d'en Mateu Cifre feren inútils les ocasions de gol que es crearen.

Com ja és habitual en els enfrontaments futbolístics amb el CLUB CICLISTA, una exquisida esportivitat entre nosaltres i moltes ganes de passar-ho bé fent esport. El gol de FENT CARRERANY el marcà Tomeu Muntaner, una fitxa falsa que dugué el nostre president des de sa Pobra.

Els herois del torneig els podeu veure a la fotografia del marge. Tots ells, i els que es puguin incorporar en el futur, estan esperant la propera edició amb ganes d'obtenir el primer lloc, tenim urgències històriques. Per acabar aplaudir una vegada més la celebració del torneig, sens dubt una de les activitats més celebrades del programa de Festes Moltes d'anys

Redacció d'esports de
FENT CARRERANY

«WATERPOLO»

«Els cursets estuencs de natació donen el seu fruit en una competició de «Waterpolo» a Montuïri».

Ja en parlàvem el mes d'Agost amb en David Sastre i en Miquel Nicolau (els monitors de natació) sobre el progrés que van fent els al·lots de Maria a la piscina i degut a aquest s'ha format un equip de «waterpolo».

Els dos darrers anys del curset els monitors ens han ensenyat una manera de passar-ho bé practicant un esport aquàtic amb equip, el waterpolo. Degut a lo bé que ens ho passàvem pensàrem apuntar-nos a un torneig que s'organitzà a Montuïri.

Formàrem un equip amb més ganes de jugar que amb aspiracions de guanyar i el divendres, dia dos de setembre a les cinc del capvespre ens presentàrem a Montuïri on ens esperava en David que seria el nostre entrenador.

Hí havia vuit equips participants i el torneig era eliminatori, en quarts de final eliminàrem a Petra, en semifinals a l'equip de s'Arenal i jugàrem la final contra el Montuïri-b i perdérem pel resultat de 3-1, quedant subcampions.

L'equip el formaven en David Sastre (entrenador), Pere Ribas Mas, Pau Pira Colombram, Miquel Cladera Genovard, Toni Carbonell Bergas, Toni Carbonell Mas, Pere Antoni Quetglas Castelló, Miquel Alemany Carbonell, Pere Ribas Vicente i Salvador Ribas Mas.

Tots estam molt contents i esperam poder organitzar un torneig de waterpolo a Maria en anys vinents.

Pere Ribas Vicente.

COP DE GAS, CAMPIÓ DEL TORNEIG DE FUTBET MASCULÍ I FEMENÍ DE LES PASSADES FESTES DE LA MARE DE DÉU

Després de molts d'anys es va celebrar una final entre dos equips del poble. Feia molts d'anys que un equip de Maria no guanyava el Torneig de Futbol. Aquest any sí. Els de COP DE GAS i ELS BARRALETs jugaren la gran final i va guanyar l'equip de Cop de Gas.

L'equip femení de COP DE GAS també va ser el guanyador del torneig d'aquest estiu, guanyant a la

final l'equip de RENAULT-S'ESTIU 82. Va ser una final molt disputada, la qual es va haver de decidir als penals.

Per altra banda, l'equip de la Peixeteria Anfos fou el guanyador del Triangular de Futbol Benjamí. Ioan Guai.

EL F.C. MARIENSE HA INICIAT LA TEMPORADA 94/95.

Ha començat ja la competició futbolística a la categoria de Zona Regional, on el F.C. MARIENSE està disputant la lliga 93/94.

S'han disputat tres partits i no ha estat de lo millor el que ha passat ja que els resultats no han acompanyat.

Baix la direcció tècnica, un any més, de n'Esteve Mas «Banderoler», els resultats aconseguits han estat:

VALLDEMOSSA -6 F.C. MARIENSE -0

Jugat el passat 11 de Setembre, en plenes Festes de la Mare de Déu, la nit anterior s'havia celebrat un «Play Back» on participaren la gran majoria dels jugadors, vos podeu imaginar quina era la condició física dels nostres jugadors. Partit que no admet cap tipus de comentari: son, ressaca, set, ganes d'acabar.

F.C. MARIENSE -0 LLORET -1

Partit d'estrena al Polisportiu Municipal de Maria. No va ser un mal partit, molt disputat i en mig de molta rivalitat degut a la proximitat geogràfica dels dos pobles. El partit fou molt igualat i a la darrerria, el Lloret marcar el gol que li suposaria la victòria. El MARIENSE hauria pogut marcar ja que disposà de moltes d'ocasions de gol. Bones ambient al Polisportiu Municipal.

COLLERENSE -0 F.C. MARIENSE -1

Jugat a la popular barriada de Ciutat el passat dia 25 de Setembre. El MARIENSE va estar molt concentrat amb el partit i es realitzaren jugades molt bones. Marcar el gol, primer d'aquesta temporada, en Pep Bergas. Els jugadors tornaren molt contents a Maria.

Els propers partits al Polisportiu son

2 d'octubre: F.C. MARIENSE - PATRONATO (16 hores)
 16 d'octubre: F.C. MARIENSE - ARIANY (16 hores)
 30 d'octubre: F.C. MARIENSE - R. LA VICTORIA
 (15'30 hores)

Esperem que assisteixi molta de gent a cada partit. Es necessiten molts socis més. El preu del carnet és de 5.000' pessetes i està inclosa una beguda en cada partit que es disputi a Maria.

Per altra banda, aquest any s'ha federat un equip de benjamins de futbol-7 i es jugaran el partits a les 11'00 hores dels dissabtes. Aquests al·lots necessiten el recolzament de tots els mariandos.

Els partits a disputar-se al Polisportiu són:

8 d'octubre: F.C. MARIENSE - PORTO CRISTO
 11 d'octubre: F.C. MARIENSE - AT. MANACOR

Pep Ferriol Torelló.

EL CLUB D'ESCACS ET NECESSITA

Durant el mes de setembre el Club d'escacs Maria de la Salut ha organitzat els seus tres, ja clàssics, tornejos d'estiu.

Discretíssima actuació local en el XIV Torneig Obert d'Escacs i en el VI Torneig per Equips Mare de Déu 1994, i nul·la la participació d'escaquistes mariers en el V Torneig Infantil.

Però el Club d'Escacs Maria i els seus aliats no es rendeixen. L'alfil de rei de blanques demana la vostra ajuda, els peons negres canten a cor reclamant la vostra participació. Animau-vos!

Per jugar a escacs no és necessari medir 1,80 m. d'alçada, ésser rossos ni d'ulls verds, tenir catorze, trenta o ics anys, ni ser d'esquerres o de dretes, ni de la plaça per amunt, ni de la plaça per avall, ni del Barça, ni del Madrid, ni assumir un coeficient intel·lectual de 120, malgrat que la pràctica dels escacs fomenti el seu desenvolupament, ni rei, ni dama, ni vassall. Recorda que ni Ali Babà i els seus 40 fidels, ni roldans, ni joeminis, ni altres elements sospitosos saben jugar a escacs Vine, necessitam saba nova!

En l'època en què les velles glòries del club tenen les seves torres esbucades, els cavalls coixos, els alfils de processó, els peons en vaga i el rei i la madona regnant dins una república, el Club d'Escacs et necessita

En el món dels escacs no hi ha lloc per a la violència. ni hi ha hipocresies, ni classismes (els jugadors estan disposats a defensar la causa de les negres amb més empenya que uns instants abans manejaven les peces blanques), ni tampoc favoritismes (l'àrbitre no és de futbol. els jugadors quan comencen tenen les mateixes peces; no n'hi ha cap que tenguí un peó anomenat Maradona, ni Màgic Johnson, ni cap peó nascut a Villava, ni cap cavall anomenat Rei de Fidat) i els jugadors mouen de manera alternada. una vegada cadascun

Recorda:

El Club d'Escacs et necessita. Comptam amb tu. Practica els escacs. Viu els escacs. Un esport per a tota la vida.

CLASSIFICACIONS:

VI Torneig per Equips

	Punts	Sist. Holandès
1. Gènova	9,5	9
2. ANEM	9,5	4
3. C.E. Maria	8	
4. Algaida	3	

V Torneig Infantil

	Punts
1. Juan José Mir	6
2. Borja Casañ	5,5
3. Silvia León	5

XIV Torneig Obert d'Escacs

	Punts	Acumulatiu
1. A. SCHENK (Andratx)	7	
2. P. GARANOVICH (Oliva)	6,5	
3. C. VICH (Espanyolet)	5,5	28,5
4. Jeroni BERGAS (Maria)	5,5	26
5. F. BORREGO (Marratxi)	5,5	24,5
7. Gaspar MAS (Maria)	5	
12. Monserrate MUNAR «	4,5	
18. Pere A. BUÑOLA «	4	
20. Miquel FERRIOL «	3,5	
28. Catalina BUÑOLA «	2,5	
29. Miquel TUGORES «	2	

(30 jugadors classificats)

* CARRERANY ESPORTIU * CICLISME * CARRERANY ESPORTIU * CICLISME *

VI Memorial Tomeu Bergas

La pluja i les caigudes es transformaren en sol i bon temps a les dues parts de la competició

Amb motu de la celebració de les festes patronals de la nostra localitat, el Club Ciclista Maria de la Salut, amb el patrocini de l'Ajuntament i la col·laboració de distintes firmes comercials, va organitzar una diada ciclista sota el títol de "VI Memorial Tomeu Bergas", programat pel diumenge dia quatre de setembre. La pluja caiguda aquest dia no va permetre la disputa de les proves per a alevins, infantils, cadets, juvenils i aficionats. Així, només pogueren competir els socials, mentre que les restants curses s'ajornaren al dimecres dia set a l'horabaixa

EL MILLOR SOCIAL: RIPOLL

El mati del diumenge dia quatre tingué gust agre dolç, com si d'un menjar xinès es tractàs. Mentre un dels nostres representants, Sebastia Ripoll (Prefabricats A. Carbonell), aconseguia la primera posició veient com la

situació atmosfèrica ens obligava a suspendre la reunió ciclista per la gran perillositat que presentava el circuit.

Un total de 48 ciclistes socials iniciaren les 35 voltes amb la pancarta de meta situada a la Plaça des Pou i continuant pels carrers Ramon Lull, Escola Nines, carretera de Santa Margalida, poliesportiu municipal, Antoni Monjo i Sa Quintana, amb un total de 1.200 metres a cada volta. Ben prest es va formar un grup capdavanter on el nostre Club Ciclista hi estava representat amb Sebastia Ripoll i Guillem Quetglas, a més de Bernat Mesquida (Nova Cabana), Tomeu Macías i Luís Avilés (Tot Bici).

La diferència dels escapats augmentava progressivament mentre al gran grup s'incrementaven les precaucions front les primeres caigudes que arribaven a conseqüència de les petites gotes de pluja que ja havien començat a caure. Per si l'aigua del terra no fora perill suficient, un ca es va creuar al pas del grup capdavanter i va provocar la caiguda de Macías mentre Ripoll s'escapava en solitari per aconseguir el triomf. Més tard, Guillem Quetglas també va caure veient-se així privat de la segona posició.

Després d'una nova caiguda de Manuel Fernández, del pilot perseguidor s'escaparen Arnau Comes, Ferriol Colombram i Antoni Mulet, formant un grupet en posició intermèdia que finalitzaria així la cursa. A més del triomf de Ripoll, Fernández fou el millor dels veterans A

1. S. Ripoll	Carbonell	1.40.46
2. Luís Avilés	Tot Bici	1.42.45
3. Tomeu Macías	Tot Bici	
4. Bt. Mesquida	N. Cabana	
5. G. Quetglas	Carbonell	
6. Arnau Comes	Capdepera	
7. Antoni Mulet	Carbonell	
8. F. Colombram	Carbonell	

JAUME VALLÉS, PRIMER ALEVI

Un altre dels nostres representants, Jaume Vallés (Es Cruce), aconseguí la segona posició a la cursa per a alevins i la primera del nins participants ja que tan sols va ésser superat als darrers metres i després d'un emocionant sprint final per la femina infantil Maria Gallego (Derbi). Foren set els participants a la primera de les curses del dimecres horabaixa sobre el circuit que formen els carrers s'Arraval, Villalonga, Nou i Sa Tanca on hi havia la pancarta de meta. Un itinerari de 1.500 metres on els alevins completaren tres voltes.

1. Maria Gallego	Derbi	11.50
2. Jaume Vallés	Es Cruce	11.50
3. M. Caldentey	Bover	11.53
4. Cristina Fdez	Es Cruce	11.53
5. Mateu Català	Es Cruce	11.53

VICTORIA MONTIEL, PRIMERA

Victoria Montiel (Es Cruce), següent éssent la millor de les femines infan-

ais. A Maria va demostrar la seva bona condició física lluitant contra els rivals masculins i deixant a molts d'ells al darrere. La cursa, amb l'absència de Vicenç Reynés (Es Cruce), de viatge, no va tenir color i va estar totalment dominada pels representants de Sineu els quals ocuparen les cinc primeres posicions.

Joan Tugores	Sineu	18.40
Pere Mestre	Sineu	18.40
Miquel Mas	Sineu	18.44

1ª femina: Victòria Montiel Es Cruce

**RAFEL CAMPINS, TERCER
EVA FUSTER, PRIMERA**

La cursa per a cadets tingué els ma-

teixos protagonistes de la resta de temporada ciclista. Antoni Colom (Derbi), Marc Pons (Sineu) i Rafel Campins (Es Cruce) ha estat el "podium" que més vegades s'ha repetit. També a Maria va succeir així. Colom es va escapar en solitari i va fer una gran demostració de força física a tots els seus rivals. Destacam també la cinquena posició de Lluís Ferrer (Es Cruce) i l'Eva Maria Fuster (Es Cruce) com a millor femina.

1. Antoni Colom	Derbi	0.57.49
2. Marc Pons	Sineu	0.59.57
3. Rafel Campins	Es Cruce	0.59.59
4. Lluís Arce	Derbi	1.00.01
5. Lluís Ferrer	Es Cruce	1.00.03
13.A. Martorell	Es Cruce	1.01.52
- 1ª femina: Eva Fuster Es Cruce

**HORRACH, SEGON AFICIONAT
XISCO MULET, SEGON JUVENIL**

Tant l'aficionat Emili Monagas com el juvenil Jorge García ens feren malbé la festa ja que a la cursa més destacada els nostres representants Joan Horrach i Francisco Mulet ocuparen la segona posició a les seves respectives categories. Foren 46 ciclistes els que hi participaren per completar 35 voltes al circuit, disputant bonificació cada cinc voltes. Abans de l'inici, entregarem un ram de flor als familiars de Tomeu Bergas a guarem

dàrem un minut de silenci a la seva memòria. Després d'una primermeitat amb distintes alternances al capdavant de la cursa, va arribar l'escapada de Monagas que va anar incrementant progressivament la seva diferència per finalitzar amb un minut d'avantatge. Dels juvenils, Jorge García fou l'únic que va aconseguir aguantar dins el gran grup.

1. Emili Monagas	P.D.	1.35.07
2. Joan Horrach	Es Cruce	1.36.01
3. José Fuster	Caldent.	1.36.01
4. Guillem Gayà	Caldent.	1.36.07
5. Enric Riera	Bimont	1.36.07
8. Antoni Pujol	Es Cruce	1.36.18
13. Xisco Mulet	Es Cruce	1.37.52
14. Xisco Horrach	Es Cruce	1.37.52
18. Rafel Sampol	Es Cruce	1.38.08
22. Dan Estarellas	Es Cruce	1.40.54

AGRAÏMENT

Finalitzar el repàs dels resultats d'aquesta reunió ciclista agraint una vegada més la col.laboració que ens han donat tant l'Ajuntament de Maria com les distintes firmes comercials que ens han recolzat i han fet possible la celebració d'aquesta sisena edició del "Memorial Tomeu Bergas". Volem fer menció especial tant als agents de la Policia Municipal com a Miquel Bergas per la seva gran labor.

ANTONI MULET

Pocs dies després de les Festes Patronals del nostre poble, Antoni Mulet, que durant les dues darreres temporades ha estat el responsable esportiu de les categories inferiors -alevins, infantils, fèmines i cadets- del Club Ciclista Maria de la Salut, va deixar el seu càrrec.

Aprofitam l'oportunitat per agrair-li des de les pàgines de FENT CARRERANY tota la feina i els èxits que ha aconseguit. Li desitjam molta sort a la seva carrera esportiva.

**Ferriol Colombram, un gran campió
Campió de Mallorca de fons en carretera i de les Balears de muntanya en tan sols una setmana**

El ciclista més destacat de la història del nostre Club, Pere Ferriol Colombram (Prefabricats A. Carbonell), a les darreres competicions de la present temporada, ha demostrat que segueix essent un gran campió. En tan sols una setmana, del 28 d'Agost al 3 de setembre va aconseguir dos campionats: el de Mallorca de fons en carretera i el de les Balears de muntanya. Des d'aquí la més sincera enhorabona.

El primer va esser a Son Rapinya després d'una prova de 80 Kms. Es va imposar a l'arribada a un grup capdavanter de set unitats després d'una carrera a la qual havia estat el gran protagonista. Un altre dels nostres representants, Sebastià Ripoll, fou cinquè mentre que Manuel Fernández guanyava el títol de la seva categoria de veterans A.

El dissabte dia 3 de setembre, després de 50 Kms de cursa, iniciant la pujada a Sant Salvador de Felanitx, va demarrar amb una força i una potència impressionant, deixant al darrere a la resta de ciclistes. A la línia de meta tenia una diferència de quasi un minut sobre els més immediats perseguidors. Manuel Fernández repetí l'èxit de la setmana anterior i també aconseguia el títol de la seva divisió.

100 FENT CARRERANYS 100

Ja hi som, ja hi hem arribat. El número 100, el número especial, ja és el proper. I volem celebrar-ho de valent. Si ho recordau, al llarg de l'any hem anat celebrant tota una sèrie d'actes, que tenien com a denominador comú, preparar aquest número centenari. Conferències, vetlades poètiques, taules rodones, etc, han estat alguns dels actes que la nostra associació ha organitzat. I encara en volem més. Si tot va així com volem, farem una exposició a Sa Capella Fonda de tots els números que hem editat. Allí mateix, farem la presentació del número especial, amb una taula rodona, sobre el paper de la Premsa Forana dins de la premsa escrita a Mallorca, amb periodistes i gent vinculada amb el món editorial. Aquest acte tindrà lloc dissabte dia 26 de novembre. Seguirem amb un bon sopar, tal i com fem quan publicarem el número 50, al Restaurant Sa Creu, dia 3 de desembre a les 9 del vespre, i acabarem amb música, amb un concert de l'Orquestra Simfònica de les Balears, dissabte dia 10 de desembre. Recordau, per tant, que el proper mes de novembre, no sortirà la revista, ja que el número 100 el farem extraordinari. El pintor i publicista Jaume Falconer ens prepara una portada de pinyol vermell que segurament donarà més força al número especial. Vos convidam a participar en tots aquests actes i sobretot que ens faceu companyia al sopar de dia 3. Aquest vespre farem una distinció honorífica a un personatge del poble, col·laborador de la nostra revista, i que sempre s'ha distingit per la seva feina d'investigació. Procurarem fer públics tots aquests actes amb prou temps per tal que n'estiguen ben assabentats.

**SOPAR COMMEMORATIU NUMERO 100 DE FENT CARRERANY
RESTAURANT SA CREU (Petra)**

DIA 3 DE DESEMBRE A LES 21 HORES

Menú:

Arròs Brut

Rostit variat (porcella, mèn, pollastre)

Postres

Tot acompanyat amb bon vi i cava del país i per acabar, cafè i copa.

PREU: 2000 pts

Comprau els vostres tiquets, bé a qualsevol membre del consell de redacció de la revista, o a les oficines bancàries de Maria, abans de dia 25 de novembre

VOS HI ESPERAM.

100 FENT CARRERANYS 100

CRIDA URGENT

**PER PODER ATENDRE UNA NECESSITAT SOCIAL URGENT AL NOSTRE MUNICIPI
NECESSITAM: POTS DE MENJAR, ROBA PER A AL LOTS, MANTES, LLENÇOLS I UNA CUINA
DE BUTÀ**

PER A MES INFORMACIO PASSAU PER L'AJUNTAMENT I DEMANAU PER NA MARIA